

De heer David CLARINVAL
Minister van Middenstand, Zelfstandigen,
KMO's en Landbouw, Institutionele
Hervormingen en Democratische
Vernieuwing
Karmelietenstraat 15
6de verdieping
1000 BRUSSEL

Brussel, 19 oktober 2021

Mijnheer de Minister,

Betreft: Expertises (zowel privé- als gerechtelijke) met betrekking tot de boekhouding van ondernemingen

Als Voogdijminister van de economische beroepen, is het u bekend dat de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van de wetgever de opdracht heeft gekregen bij te dragen tot de ontwikkeling van het wettelijk, reglementair en normatief kader, toepasselijk op de economische beroepen (leden van het IBR en van het ITAA) . Meer in het bijzonder is het de taak van de Hoge Raad om erop toe te zien dat bij de uitvoering van de opdrachten door de economische beroepsbeoefenaars het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer worden in acht genomen, alsook om zich ervan te vergewissen dat de nodige rechtszekerheid gewaarborgd is.

Het is in dit kader dat de Hoge Raad zich veroorlooft om de volgende problematiek onder uw aandacht te brengen.

De vraag stelt zich welke (gerechtelijke en buitengerechtelijke) expertiseopdrachten door een "accountant" (voorheen: erkende boekhouder BIBF) kunnen worden uitgeoefend en welke expertiseopdrachten voorbehouden zijn voor een "gecertificeerde accountant" (voorheen: externe accountant IAB) en een bedrijfsrevisor.

De wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur voorziet uitdrukkelijk in een zogenaamd "monopolie" voor de gecertificeerde accountant en bedrijfsrevisor om "zowel privé- als gerechtelijke expertise met betrekking tot de boekhouding van ondernemingen" uit te voeren (cf. samenlezing van artikel 3, 6° en 7°, artikel 5, derde lid en artikel 9, 4de lid van voornoemde wet).

Dergelijk “monopolie” bestond trouwens reeds in de vroegere wetgeving. Zo werd in de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen het uitvoeren van “*zowel privé- als gerechtelijke expertise met betrekking tot de boekhoudkundige organisatie van ondernemingen*” beschouwd als een activiteit die voorbehouden was voor externe accountants en bedrijfsrevisoren (artikel 34, 2°, *juncto* artikel 37 van de wet van 22 april 1999). Ook voordien behield de wet van 21 februari 1985 tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat “*de expertise, zowel privé als gerechtelijk, op het gebied van de boekhoudkundige organisatie van ondernemingen*” eveneens voor aan externe accountants en bedrijfsrevisoren (artikel 78, 2°, *juncto* artikel 82 van de wet van 21 februari 1985).

Niet zozeer het voorbehouden karakter op zich, maar wel de precieze reikwijdte van de voorbehouden expertiseopdrachten lijkt echter voor discussie vatbaar: wat wordt precies bedoeld met de begripsomschrijving “*expertise met betrekking tot de boekhouding van ondernemingen*” in artikel 3, 6° van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur?

Op basis van een eerste analyse, heeft de Hoge Raad moeten vaststellen dat er omtrent de reikwijdte van deze wettelijke omschrijving uiteenlopende interpretaties lijken te bestaan.

Zo zou een ruime interpretatie van de wettelijke omschrijving impliceren dat niet enkel de expertiseopdrachten die een onderzoek van de boekhouding op zich tot voorwerp hebben, maar eveneens de expertiseopdrachten die een deskundigheid op het vlak van boekhouding vereisen om ze te kunnen uitvoeren, voorbehouden zijn aan de gecertificeerde accountant en bedrijfsrevisor. Daartegenover staat een eerder strikte interpretatie van de wettelijke voorschriften, op basis waarvan een expertiseopdracht die niet specifiek betrekking heeft op de boekhouding van een onderneming, maar waarbij weliswaar gebruik wordt gemaakt van cijfermatige of boekhoudkundige stukken, niet behoort tot het zogenaamde monopolie inzake expertiseopdrachten van gecertificeerde accountants en bedrijfsrevisoren en dus ook kan worden uitgevoerd door een accountant.

Helaas is er noch in de wet van 17 maart 2019, noch in de vroegere wet van 22 april 1999 of die van 21 februari 1985, noch in de voorbereidende werkzaamheden van deze wetten, enige duiding voorhanden omtrent de vraag welke expertiseopdrachten al dan niet precies bedoeld worden, dan wel hoe ver het zogenaamde monopolie reikt.

Vandaar dat de leden van de Hoge Raad het wenselijk hebben geacht om deze problematiek aan u voor te leggen. Concreet zouden wij graag willen vernemen of u op de hoogte bent van de mogelijke uiteenlopende interpretaties van de wet, dan wel of u desgevallend duiding kan geven omtrent de bedoeling van de wetgever.

Duidelijkheid omtrent deze problematiek is in meerdere opzichten van belang:

- Vooreerst is het noodzakelijk dat er rechtszekerheid bestaat omtrent de draagwijdte van het zogenaamde monopolie op het vlak van expertiseopdrachten, zowel voor de economische beroepsbeoefenaars zelf, maar ook, en niet in het minst, voor de opdrachtgevers en bestemmingen van (gerechtelijke én buitengerechtelijke) expertises en, meer in het algemeen, voor alle stakeholders en het maatschappelijk verkeer.

- Daarnaast dient men oog te hebben voor het feit dat een ruime interpretatie van de wettelijke voorschriften mogelijk een impact kan hebben op de (on)mogelijkheid voor andere beroepsgroepen, zoals belastingadviseurs, advocaten,..., om al dan niet bepaalde expertise-opdrachten te kunnen uitvoeren.
- Tenslotte is de Hoge Raad van oordeel dat - in het vooruitzicht van het definitieve “Nationaal register voor gerechtsdeskundigen” (vooropgesteld voor 1 december 2022) - eventuele onduidelijkheden omtrent de draagwijdte van het wettelijk monopolie van de gecertificeerde accountants en bedrijfsrevisoren voor gerechtelijke expertises inzake boekhouding alleszins dienen uitgeklaard te worden. Specifiek wat de gerechtelijke expertises betreft, bestaat er nu reeds (sinds 1 december 2016) een nationaal register voor gerechtsdeskundigen. Uitsluitend personen die opgenomen zijn in dit register, kunnen opdrachten als gerechtsdeskundige aanvaarden en uitvoeren (zie in dit verband de artikelen 555/6 tot 555/16 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen inzake informatisering van Justitie, modernisering van het statuut van rechters in ondernemingszaken en inzake de notariële aktebank). Dit nationaal register, dat voorlopig enkel nog maar intern beschikbaar is voor magistraten, zou in de toekomst ook als publieke databank worden opengesteld en dus voor elkeen vrij raadpleegbaar. De vraag zal zich onvermijdelijk stellen op welke manier in dit register wordt aangegeven over welke hoedanigheid de expert dient te beschikken om bepaalde expertiseopdrachten te kunnen uitvoeren. De opdrachtgevers moeten alleszins duidelijk kunnen weten wie (al dan niet) bevoegd is om als deskundige in het domein van “economie, financiën, fiscaliteit en boekhouding” op te treden.

Gezien de draagwijdte van deze vraagstelling, hebben de leden van de Hoge Raad het wenselijk geacht om de federale Minister van Economie, de heer Pierre-Yves DERMAGNE, alsook de federale Minister van Justitie, de heer Vincent VAN QUICKENBORNE, eveneens in dit verband aan te schrijven.

Volledigheidshalve vermelden we nog dat wij de Voorzitter van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants (afgekort IBA, of in het Engels ITAA), de heer Bart VAN COILE, op de hoogte hebben gebracht van ons initiatief ten aanzien van de bevoegde Ministers.

Het spreekt vanzelf dat de Hoge Raad zich ter beschikking houdt voor bijkomende toelichting en/of verder overleg in dit dossier.

Wij danken u alvast uitdrukkelijk voor de aandacht die u aan dit schrijven zal besteden en kijken met belangstelling uit naar uw berichten.

Met voorname hoogachting,

Jean-Marc DELPORTE
Voorzitter